

ZA TICHEM

ČESKÝ LES

VELMI OSOBNÍ PRŮVODCE PO MÍSTECH,
KDE SE DUŠE MŮŽE NADECHNOUT

JANA
PONCAROVÁ

motto

Za tichem Český les

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.motto.cz
www.albatrosmedia.cz

motto

Jana Poncarová

Za tichem - Český les – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

ZA TICHEM

ČESKÝ LES

ZA TICHEM

ČESKÝ LES

JANA
PONCAROVÁ

motto

Chcete, aby příběh této skvělé knihy pokračoval i potom, co ji dočtete? Tak ji pusťte dál do světa!
Vše potřebné se dozvíte na **www.restorio.cz**.

Albatros Media podporuje udržitelný rozvoj, který vrací použitým věcem smysl. On-line antikvariát Restorio vaše knihy odkoupí a zaplatí vám ihned – nečekáte, až se prodají. Získané peníze si můžete nechat, nebo si vyberete charitu, kterou jimi podpoříte. V tom případě navýší Restorio částku o 20 %.

© Jana Poncarová, 2025

Photos © Silvie Fialová, 2025

Cover illustration © Sabina Třešková, 2025

ISBN tištěné verze 978-80-267-2838-2

ISBN e-knihy 978-80-267-2852-8 (1. zveřejnění, 2025) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-267-2853-5 (1. zveřejnění, 2025) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-267-2845-0 (1. zveřejnění, 2025) (ePDF)

Zdeňce, Marionovi a Milanovi

Do Českého lesa mě přivedly dávno odehrané příběhy, které volně navazují na ten můj. Táta si na Chodsku odsloužil dva roky socialistické vojny a v ubikacích, jen kousek od bývalých tereziánských kasáren, kde zrovna bydlíme, zažil invazi vojsk Varšavské smlouvy v osmašedesátém. Vyprávěl mi, jak dostali povel skočit do tanků a stočit se s děly, jindy mířícími na západ, do vnitrozemí. Nevystřelili. Velitelé je vzápětí odvolali zpátky a nařídili jim družit se s okupanty.

V Domažlicích jsem poprvé byla v devadesátém osmém, třicet let po sovětské okupaci. Pozvolna se zjevující kopce Českého lesa s dominantním Čerchovem jsem cestou pravděpodobně nevnímala, byla jsem pohlcená trápením začínající puberty. Táta nás s mámou a bráchou dovezl na tradiční svatovavříneckou pouť, které se od poloviny padesátých let říká Chodské slavnosti. Pamatuju si jen hordy lidí na náměstí, hluk a stánky s klobásami. Byl to jeden z asi tří rodinných výletů, které jsme

s rodiči za všechny roky společného života absolvovali. Neuměli jsme společně cestovat, a tak jsme s bráchou čas prázdnin prožívali hlavně na zahradě rodinného domu.

Věděla jsem, že jednoho dne musím odejít a objevit svět.

Můj osud – v mnoha směrech – změnil americký veterán Marion Kirkham, rodák z Oregonu. Potkala jsem se s ním v roce 2009 během květnových dnů, kdy si Plzeň, a spolu s ní celý západ Čech, připomíná osvobození americkou armádou a konec druhé světové války v Evropě. Na besedě s osvoboditeli seděl za stolem s dalšími veterány, Erikem Petersonem a Earlem Ingramem, a když jsem si po chvíli váhání přišla pro autogram, vložil mi do dlaně vizitku a ať se ozvu. Psali jsme si pravidelně e-maily, volali jsme si a dost jsme se spolu nasmáli. Rok nato jsem Marionu vezla z Plzně za Zdeňkou Sládkovou do Trhanova. Pojilo je téměř rodinné pouto. Zdeňka se od svého mládí spolu s kamarádkou Blaženou Chodovskou starala o pomník Marionova bratra Virgila, který koncem války nalétával na kolonu německých vozidel, dostal zásah a spadl s letadlem v lese v Zadní hoře, jen kousek od Zdeňčina domu. Zdeňka Sládková o pomníček pečovala i za komunismu, kdy se podstatná část Českého lesa ocitla v zakázaném pásmu a kdy se nesmělo říkat, že západní část Čech osvobodili Američané. Marion

za ní celých čtyřicet let nemohl přijet, aby jí za její péči a odvalu poděkoval. Zdeňku našel až v devadesátých letech a pak ji pravidelně navštěvoval.

Na Chodsko a do Českého lesa mě – podruhé a osudově – přivedl právě Marion a seznámil mě s místními. Sám usměvavý, přátelský, vděčný. Od toho okamžiku se můj život začal s krajem proplétat silněji. Vracívala jsem se sem i mimo květnové dny, mockrát jsem vysedávala v kuchyni u Zdeňky Sládkové, chodívala na Čerchov, procházela se k místu Virgilova skonu, kde jsem nacházela a nacházím meditativní klid. V místních lesích jsem potkala svého manžela Milana a později se za ním na Chodsko přestěhovala. Krajinný ráz je tady svébytný, umí být laskavý i drsný, stejně jako místní lidi. Náladou mi Český les připomíná rodné Brdy zatížené podobným příběhem: zakázané pásmo, vojenský prostor, vysídlené vesnice, dlouho nedotčená příroda bez profláknutých turistických míst.

Krom božských lesů a kopců je v Českém lese a jeho okolí i plno příběhů ukrytých mezi vzrostlými stromy, mezi mechem, mezi kamením, mezi ruinami. Málokde u nás je tolik vysídlených a zaniklých vsí, z nichž se často dochovalo jen pár zdí, zarůstající zahrady anebo osamělé zašlé kříže zjevující se ve vysoké trávě. Dvacáté století se v kraji otisklo se vši vehemencí, a když budete vnímaví, můžete leccos ze zapomenuté historie vidět a zaslechnout. Český les je možná

na první pohled ztichlý, ale rozhodně není umlčený. Má všechno, co miluju: přírodu a pozapomenuté lidské osudy čekající, až budou vyslovené a vyslyšené. Nekonečno inspirace. Jen si to uvědomte: procházíte se místem, kde tušíte lidi. A pak zničehonic ze země vykoukne úlomek starého skla, možná vyrobeného v některé z bývalých skláren, anebo narazíte na zbytek drátu ze železné opony a o kousek dál se válí rozšklebený pozůstatek pancéřovky, kterou tu někdy v sedmdesátých letech vypálili péesáci.

Vždycky je tady kam zajít a co objevovat. Existují tu značené trasy, ale chybí turistická lákadla, jako jsou drahé hotely a hospody na každém kopci. Kolikrát se po lese toulám půlden a nepotkám nikoho. To se mi samozřejmě líbí. Stejně jako vystupující momenty a obrazy, které nečekám. Slunce zrovna zasvítí mezi stromy na mech, prožene se kolem mě potůček, zchladím si ruce a nohy ve studánce, která není zakreslená na mapě, přes cestu přeběhne srna.

Přitom Český les není zase tak velký, na délku má osmdesát kilometrů. Začíná u Všerubské vrchoviny a končí v Chebské pánvi. Šumava, mnohem proslulejší a v turistické sezoně zalidněnější, měří sto deset kilometrů. Právě Šumavě se Český les svým rázem podobá, jen je v průměru o tři sta až pět set metrů nižší. Nejvyšší vrchol Čerchov se pne do výšky 1042 metrů nad mořem. Druhá a poslední tisícovka Českého lesa se jmenuje Na skalce a dosahuje

výšky 1008 metrů nad mořem. Pokud, stejně jako já, nepotřebujete vysoké hory, ale spíš klid a samotu, přijedte sem.

Místa, kam vás chci v tomto velmi osobním a velmi neformálním průvodci po Českém lese a jeho okolí vzít, jsem vybrala jednoduše – mám je ráda, vracívám se na ně, vzbudila ve mně city. Začneme v místech, na která mě přivedl Marion a jsou spojena s koncem druhé světové války v Českém lese a na Chodsku. Budeme se toulat po zaniklých vesnicích, například kolem Pleše, kde se odehrává část mého románu Nultá hodina. Vyjdeme na vrcholy kopců zarostlých stromy a projdeme se po cestách, které dříve patřily jen péesákům a dnes na nich můžeme svobodně dýchat. Nakonec se budeme po okolí toulat s Boženou Němcovou, která pro mě právě tady, na Chodsku, přestala být odtážitou paní z obrazu, ale stala se živoucí spisovatelkou nacházející inspiraci v okolní přírodě a zachycující vyprávění vesničanů označovaných jako buláci, protože místo „byl“ říkali „bul“.

Můj průvodce po Českém lese rozhodně není ucelený, nečtěte ho jako turistický návod, ale jako příběh. Třeba na moje vyprávění a na moje zážitky navážete svým vyprávěním a svými zážitky. A třeba se někde v Českém lese potkáme.

Jana Poncarová, 2025

OSVOBOZENÍ ČESKÉHO LESA

SOUŘADNICE

Kudy k Virgilovi

Pomník v lese – svah Zadní hory

49°25'52.576"N, 12°51'24.156"E

Pamětní deska – Újezd – budova obecního úřadu

49°26'8.575"N, 12°52'13.012"E

Kudy za kluky

Místo exploze džípu v lese

N49°27'9.34" E12°45'46.22"

Pamětní deska v obci Díly

49°26'47.79"N, 12°47'11.02"E

Kudy ke koním

Pamětní deska v Hostouni

49.5604239N, 12.7692989E

Pamětní deska v Bělé nad Radbuzou

49.5914986N, 12.7163919E

Pamětní deska v Růžově

49.5763986N 12.6896864E

POSLEDNÍ VÝSTŘELY DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY

Nad vrcholky Českého lesa hlomoží letouny. Místní říkají americkým pilotům z Deváté letecké armády *hloubkaři* nebo *kotláři*. Ti nalétávají na znervóznělou německou armádu, míří hlavně na lokomotivy a vlaky, aby je vyřadili z provozu a zkomplikovali nepříteli život. Napjaté ticho překryjí výbuchy. Vůni smrků zastíní spálený kov. Do Českého lesa vstupují z bavorské strany jednotky Třetí armády generála George S. Pattona. Konec války je nadosah, ale nikdo zatím neví dne ani hodiny. Padesát kilometrů vzdálená plzeňská Škodovka pořád chrlí zbraně pro wehrmacht. Boje trvají. Ještě hodně vojáků zemře. Vznikají nové pomníčky upozorňující na hrůzy další velké války. Vzápětí mají být zapomenuty a zapovězeny. Na znovuoobjevení čekají dlouhých čtyřicet let, během nichž protaly Český les ostnaté dráty a historie byla překroucena podle diktátu Moskvy. Někde mezi borůvčím pod vzrostlými stromy pospávala pravda. Od devadesátých let se k pomníčkům padlých vojáků vrací pamětníci a přivádějí s sebou nové generace. Příběhy, po většinu roku mlčící, ožívají

při vzpomínkových aktech. V lesích zazní hymny i jména mrtvých a střípky z jejich životů. Na některé otázky se ale odpovědi nikdy nedozvíme. Jaké ti mladíci měli sny a touhy? Ke komu se chtěli vrátit? Na koho se těšili? Přinesli nejvyšší oběť: zemřeli daleko od svého domova v boji za náš svobodný domov. Pojdme jim vzdát hold.

POSLEDNÍ AMERICKÝ PILOT

Je 30. dubna 1945. Do oficiálního konce druhé světové války zbývá osm dní. Dvacetiletý americký pilot **Virgil Paul Kirkham** z Deváté letecké nasedá ve Frankfurtu nad Mohanem do svého letounu P-47D Thunderbolt pojmenovaného Lady Jo-Ann II a vzlétá do nebe. Má podepsanou dovolenku, měl odjet domů, jenže se pořád válčí, nechce kamarády opustit, a tak se dobrovolně přihlásí na svou osmdesátou pátou misi. Krátce po tři čtvrtě na jednu Virgil spolu s dalšími letci prořízne oblaka mezi Trhanovem a Klenčím pod Čerchovem. Na cestě se klikatí konvoj německých nákladáků. Virgilův spolubojovník Holland později vypráví: „Našli jsme několik automobilů na úzké silnici, která byla dobře krytá stromy. Zahájili jsme palbu, když vtom Kirkham během nízkého průletu zachytil levým křídlem o vrcholek stromu. Letoun se náhle převrátil a v plné rychlosti narazil do blízkého kopce.“

Obrovská rána. Plameny. Smrt.

Potom ticho.